

weg dat het besef dat men toonde voor het snelvergankelijk karakter van het kolonialisme, juist en gepast was.

Voor de communisten lag de zaak eenvoudig: Indië moest onmiddellijk onafhankelijk worden; het was een standpunt dat, na twintig jaar lang vol overtuiging verdedigd te zijn, aan het eind van de jaren '30 prijsgegeven werd: de CPN vreesde toen dat een onafhankelijk Indië in Japans belangensfeer zou komen te liggen; dat werd schadelijk geacht voor de positie van de Sowjet-Unie en die positie was de factor welke op dit als op andere punten het beleid van de CPN bepaalde.

De SDAP had de zaak nooit zo simpel gesteld. Zij ging in de loop van de jaren '20 de verlening van onmiddellijke onafhankelijkheid als prematuur zien; prematuur wat Indië zelf betrof. Eerst moest daar, aldus het Indische program dat het partijcongres in januari '30 aannam, 'een inheems bestuur' gevestigd worden, 'dat in staat zal zijn, het land zelfstandig aan het internationaal ruilverkeer te doen deelnemen.' De vorming van dat bestuur moest met kracht bevorderd worden, want, (zo luidde de aanhef van de belangrijkste stelling uit het program): 'De sociaal-democratie erkent onvoorwaardelijk het recht op nationale onafhankelijkheid'¹ – een uitspraak die voor de partijen rechts van de sociaal-democratie reden te meer was, haar als onvaderlandslievend af te schilderen.

Ook in die jaren werd de politieke strijd in Nederland in hoofdzaak om binnenlands-politieke vraagstukken gevoerd; anders dan in de eerste periode na de tweede wereldoorlog stond het Indische vraagstuk niet centraal. Wel markeerde het in alle duidelijkheid de scheiding der geesten. En zo moest de mouterij aan boord van 'De Zeven Provinciën' hier te lande wel diametraal tegengestelde reacties wekken.

Op 7 februari zei de minister van defensie, mr. L. N. Deckers, in de Tweede Kamer dat de regering het standpunt van gouverneur-generaal de Jonge deelde: er zou met de muiters (die toen met het gekeapte schip langs Sumatra zuidwaarts stoomden) niet onderhandeld worden, 'geschiedt de overgave niet onmiddellijk en onvoorwaardelijk na sommatie, dan zal met geweld worden opgetreden'. De anti-revolutionaire leider Colijn had al op een maximum aan geweld aangedrongen, tegen een journalist zeggend dat 'desnoods het schip met een torpedo naar de bodem van de oceaan moet worden gezonden'. Daar stond de uitlating van de sociaal-democraat Cramer tegenover die, in een vergadering, zijn reactie op het bericht van de mouterij aldus formuleerde: 'Het heeft mij verduiveld goed gedaan'. In

¹ Aangehaald door Oud: *Het jongste verleden*, dl. IV, p. 330.